

Arbejds miljøvejledning – Lastbil og bus

Hjulskift

Denne arbejdsmiljøvejledning er en vejledning i overholdelse af arbejdsmiljøloven.

Manglende overholdelse af arbejdsmiljøloven kan medføre påbud og eventuelt bøder.

Flere vigtige oplysninger findes sidst i denne vejledning.

Møtrik-/boltspænder

Møtrik-/boltspænder er et nødvendigt teknisk hjælpemiddel til demontering og montering af hjulmøtrikker/-bolte.

Da hjulmøtrikker/-bolte typisk sidder ekstremt fast, stilles der store krav til de maskiner, der skal løsne møtrikkerne/boltene.

Møtrik-/boltspænder findes i trykluft og tryklufthydrauliske typer samt i elektrisk drevet maskiner. Ved køb af maskiner til løsning og tilspænding af hjulmøtrikker/-bolte skal man være opmærksom på følgende:

- Maskinen skal have den nødvendige kraft.
- Maskinen skal have et lavt vibrationsniveau.
  - Typisk for håndholdte maskiner $2,5 \text{ m/s}^2 - 8,1 \text{ m/s}^2$.
  - Grænseværdien for vibrationsbelastning på $5,0 \text{ m/s}^2$ må under ingen omstændigheder overskrides.
  - Reglerne for brug af vibrerende maskiner er:

▪ $2,5 \text{ m/s}^2$	8 timer
▪ $3,5 \text{ m/s}^2$	4 timer
▪ 5 m/s^2	2 timer
▪ 7 m/s^2	1 timer
▪ 10 m/s^2	30 minutter

- Maskinen skal være så støjsvag som muligt.
  - De fleste maskiner der findes på markedet har en støjafgivelse på over 80 dB(A), og derfor skal der altid anvendes høreværn, når dette arbejde foretages. Husk også sidemandspåvirkning!

- Maskinen bør være så let som muligt.

En maskine som vejer 4-8 kg kan betragtes en tung maskine set i forhold til, hvordan den anvendes og derfor kan den kræves forsynet med en balanceblok der reducerer vægtbelastningen af værktøjet på operatøren.

- Alternativt kan man anvende en transportabel slagmaskine. Denne type maskine kræver 3 faset 230/400 volt eludtag, hvilket begrænser denne maskine til kun at kunne anvendes på et værksted.

Der kan med fordel også anvendes en montagevogn med balanceblok, hvor man kan føre udstødningen fra luftnøglen om bag på montagevognen.

Alle former for løft eller håndtering af hjul i forbindelse med demontering og montering af hjul på lastbiler og busser må kun foretages med egnede tekniske hjælpemidler.

Køretøjet skal løftes i henhold til køretøjsproducentens anvisninger om løft, løftepunkter og stabilisering af køretøjet.

Arbejdspladser for tungvognsreparation, skal være indrettet så der er tilstrækkelig plads rundt om køretøjet, så man med lethed kan håndtere og navigere med nødvendige tekniske hjælpemidler.

Al arbejde der kræver tekniske hjælpemidler må ikke foretages på arbejdspladser, hvor der ikke er den nødvendige friplads til at kunne navigere sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Demontering og montering af hjul

Ved alle former for håndtering af hjul i forbindelse med af -og påmontering skal der af sikkerheds- og sundhedsmæssige grunde altid anvendes hjulløfteudstyr.

Arbejdsprocessen uden løfter kan, hvis man mister balancen med hjulet, resultere i fx et utilsigtet vrid i ryggen, hjulet tipper ned over benet, eller forårsager skader på andre i lokalet.

At miste balancen med hjulet kan give varigt mén i form af eksempelvis diskusprolaps eller rygproblemer.

Eksempler på tekniske hjælpemidler der kan anvendes, er hjulløfteudstyr som vist på nedenstående billeder.

Følgende er vigtigt ved valg af løfter:

1. Løfteren skal være nem og praktisk håndterbar at anvende i de lokaler, hvor den skal anvendes.
2. Løfteren skal have en højde der gør, at den kan gå ind under skærmene på køretøjet og placeres sikkerhedsmæssigt korrekt.
3. Hjulløfteren bør være forsynet med gummi hjul og ikke nylonhjul.
4. Mindst 2 af hjulene bør være låsbare.
5. Hjulløfteren bør være forsynet med mulighed for at fastspænde det hjul man har demonteret, så hjulet ikke vælter ved transport fra arbejdspladsen.
6. Hjulløfteren skal være udført af kraftigt og tungt materiale og med en bredde der gør, at tyngdepunktet sidder så lavt som muligt, så den på ingen måde kan vælte, når der står et hjul på den.

Vigtige oplysninger

Det er virksomhedens ledelse, som har pligt til og ansvar for, at den enkelte medarbejder bliver instrueret grundigt i alle de arbejdsprocesser, der kan forekomme i forbindelse med hele arbejdsprocessen, samt at medarbejderen er instrueret i de sikkerheds- og sundhedsmæssige tiltag, de enkelte arbejdsprocesser kræver, for at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt korrekt.

Sikkerhedsdatablade

Til enhver tid ajourførte sikkerhedsdatablade på dansk (hvis medarbejderen ikke forstår dansk, skal sikkerhedsdatablade være tilgængelige på et sprog som medarbejder til fulde forstår) for alle tilgængelige produkter skal udleveres af den pågældende leverandør og skal være tilgængelige for alle medarbejder i virksomheden enten i papirform og opbevaret frit tilgængelig for alle medarbejdere, eller på virksomhedens eget interne netværk, under forudsætning at alle medarbejdere har fri tilgang til materialet.

Det er ikke tilladt, at den enkelte medarbejder skal hente sikkerhedsdatablade på leverandørens hjemmeside.

Kemisk risikovurdering

Virksomheden skal foretage en kemisk risikovurdering af de forskellige arbejdsprocesser, hvor der indgår kemiske produkter. Den kemiske risikovurdering skal omfatte en fortegnelse over alle farlige stoffer og materialer, der findes på arbejdspladsen sammen med de tilhørende sikkerhedsdatablade.

Værnemidler

Medarbejderen skal have udleveret nødvendige personlige værnemidler, fx sikkerhedshandsker, åndedrætsværn m.m.

Tekniske hjælpemidler

Virksomheden skal være i besiddelse af de rette tekniske hjælpemidler, således at arbejdet kan udføres sikkerheds- og sundhedsmæssigt samt fagmæssigt korrekt, og medarbejderen skal have modtaget instruktion i brugen af disse.